

Литература

1. Серебряков В.А. Проблемы комплексного криминологического исследования быта / В.А. Серебряков, А.П. Сыров // Вопросы борьбы с преступностью / редкол. : В.В. Ключков и др. – М. : Юридическая литература, 1980. – Вып. 33. – С. 27.
2. Для преодоления скрытой проблемы насилия в отношении женщин необходимы действия мирового масштаба [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.who.int>.
3. Homicide trends in the United States / J.A. Fox, M.W. Zawitz // Office of Justice Programs / Bureau of Statistics US Department of Justice. – 2007. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.bjs.gov/index.cfm?ty=pbdetail&iid=966>.
4. Материалы по проблемам домашнего насилия // Программа правовых инициатив для стран Центральной и Восточной Европы американской ассоциации юристов. – М., 2000. – С. 37.

Аннотация

Данильченко И. Р. К вопросу о масштабах распространения семейного (домашнего) насилия. – Статья.

В статье предлагается анализ масштаба распространения семейного насилия во всем мире. Подтверждено преобладание потерпевших женского пола. Проведено изучение причин гендерного аспекта насилия. Предлагается системность в подходе к разрешению создавшейся проблемы.

Ключевые слова: насилие, семейное насилие, конфликт, насилие над женщиной.

Анотація

Данильченко І. Р. До питання про масштаби поширення сімейного (домашнього) насильства. – Стаття.

У статті дається аналіз масштабу розповсюдження сімейного насильства у світі. Підтверджено переважання потерпілих жіночої статі. Проведено вивчення причин гендерного аспекту насильства. Запропоновано системність у підході вирішення проблеми, яка склалася.

Ключові слова: насильство, сімейне насильство, конфлікт, насильство над жінкою.

Summary

Danilchenko I. R. On the question of the prevalence of family (domestic) violence. – Article.

The paper presents an analysis of the scale waves propagation of domestic violence throughout the world. Confirmed the predominance of female victims. The study of the causes of the gender dimension of violence. Offers a systematic approach to solving creates problems.

Key words: violence, domestic violence, conflict, and violence against women.

УДК 351.75 (470+476+410+430+73)

С. С. Юрко

УЧАСТЬ ГРОМАДЯН В ОХОРОНІ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Актуальність теми. На сьогодні основним законодавчим актом, що регулює участь пересічних громадян в охороні громадського порядку, є Закон України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону». Проте за часів незалежності подібна активність громадян не набула належних масштабів, а їхня роль у справі протидії правопорушенням залишається наразі доволі скромною, незважаючи на те, що ще за радянських часів діяльність добровільних народних дружин та інших формувань мала масовий характер. Питання про те, чи є подібні громадські формування лише рудиментом, анахронізмом у правовому житті України, чи, навпаки, сучасна держава повинна бути зацікавлена в їхньому розвитку, якими можуть бути основні шляхи вдосконалення їхньої діяльності, будуть основними в цій роботі.

© С. С. Юрко, 2013

Аналіз останніх досліджень. Теоретичною основою проблематики теми стали праці видатних українських та російських вчених: В.Ф. Дерюжинського, В.И. Майорова, М.В. Цвіка, В.Д. Ткаченко, Л.Л. Богачова. Робота написана на підставі самостійного дослідження законодавчої бази СРСР, зарубіжних країн та України стосовно громадських формувань з охорони громадського порядку та державного кордону.

Мета статті – дослідити з позицій теорії та практики основні проблеми функціонування громадських формувань з охорони громадського порядку та державного кордону, визначити можливі шляхи підвищення їхньої ролі в охороні громадського порядку в сучасних умовах, у тому числі й на основі аналізу досвіду країн світу.

Виклад основного матеріалу. Громадський порядок прийнято визначати як режим упорядкованості соціальними нормами (нормами права, моралі, корпоративними нормами, нормами-звичаями) системи суспільних відносин і їх дотримання [13, с. 395]. Поняття громадського порядку ширше за поняття правового порядку, оскільки в зміцненні й підтриманні першого важлива роль належить усім соціальним нормам. Правопорядок складається лише на підставі правових норм і внаслідок цього охороняється спеціальними державними правовими заходами. У забезпеченні дотримання громадського порядку так чи інакше беруть участь майже всі правоохоронні органи країни, а особливо підрозділи патрульно-постової служби міліції, дільничні інспектори міліції й спецпідрозділ «Беркут». Водночас у законодавстві передбачена й активна участь громадян.

У радянський період практика залучення громадян до охорони громадського порядку максимально узгоджувалася з теоретичними поглядами К. Маркса. Повинні були зникнути правоохоронні органи й армія. З теоретичного боку, абстрагуючись від фактів, у західній правовій доктрині цей концепт також прийнятний, адже знаходиться в тісній кореляції з ідеєю громадянського суспільства як системи недержавних, у тому числі з охорони громадського порядку, інститутів самоорганізації населення.

Відомо, що англо-американський просвітник Т. Пейн вважав, що чим більше розвинуте суспільство, тим менше воно потребує регулювання з боку держави й тим більше воно здатне до самоорганізації. Тому можна з впевненістю сказати, що ідея активного залучення населення до охорони громадського порядку не є суто радянською, а й повною мірою відповідає сучасній західній правовій доктрині й може бути використана для оцінки розвитку суспільства, його здатності до самоорганізації, рівня громадської свідомості.

Факти говорять про те, що на сьогодні через об'єктивні та суб'єктивні причини (недостатній рівень фінансування, обмежений штат, недовіра громадян, корупція, зростання злочинності тощо) державні правоохоронні органи не завжди здатні повністю забезпечити громадський порядок. Тому в Законі України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» № 1835-III від 22.06.2000 року була зроблена спроба реанімувати громадські інститути з охорони громадського порядку. Крім вищезазначеного закону, подібна діяльність регулюється Законом України «Про органи самоорганізації населення», Указом Президента України «Про додаткові заходи щодо поліпшення діяльності органів внутрішніх справ та громадських формувань з охорони громадського порядку»,

Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження типового статуту громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону» № 1872 від 20.12.2000 року.

Деякі заперечення викликало те, що Закон України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» розглядає відповідні формування як громадські об'єднання. Це не дуже узгоджувалося із Законом України «Про об'єднання громадян», адже добровільне громадське формування розглядалося цим законом як таке, що створене на основі єдності інтересів для спільної реалізації громадянами своїх прав і свобод. Охорону громадського порядку чи державного кордону навряд чи можна назвати «інтересом». Проте новий Закон України «Про громадські об'єднання» від 22.03.2012 року докорінно змінив правові та організаційні основи створення, діяльності й припинення громадських об'єднань. Громадське об'єднання, згідно з новим законом, – це добровільне об'єднання фізичних осіб та/або юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних та інших.

Слід зазначити, що подібні утворення з охорони громадського порядку й державного кордону можуть діяти в різних формах. Так, у ч. 2 ст. 1 Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» визначається, що такі утворення можуть бути створені на засадах громадської самодіяльності як зведені загони громадських формувань, спеціалізовані загони (групи) сприяння міліції та Державній прикордонній службі України, асоціації громадських формувань тощо.

Проте найбільш поширеними формами громадської участі в охороні громадського порядку історично були добровільні народні дружини (далі – ДНД).

Згідно з Указом Президії Верховної Ради СРСР «Про основні обов'язки і права народних дружин по охороні громадського порядку» № 6007-VIII від 20.05.1974 року ДНД створювалися в СРСР за виробничо-територіальним принципом на підприємствах, у колгоспах, установах, організаціях, навчальних закладах, ЖЕКах, домоуправліннях, гуртожитках на основі волевиявлення трудового колективу або мешканців відповідної території, здійснювали свою діяльність на закріплених за ними мікрорайонах, вулицях, парках.

Проте в радянський період були й спеціалізовані ДНД, що діяли на приміському залізнично-дорожньому сполученні, метро, брали участь у регулюванні дорожнього руху, охороні порядку на воді. Ті права й обов'язки, що закріплені в Законі України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону», для відповідних громадських формувань мало чим відрізняються від аналогічних, які визначені у вищезазначеному указі: можливість складати протоколи про адміністративні правопорушення, можливість доставляти правопорушників до міліції, перевіряти документи, що посвідчують особу, вимагати від громадян дотримання правопорядку, припинення адміністративних правопорушень і злочинів. Щоправда деякі права, порівняно з радянським періодом, стали обмеженими. Зокрема, це стосується права переслідування правопорушника, що переходить у громадських приміщеннях, для якого потрібна обов'язкова згода власника чи

уповноваженого органу, права безкоштовного проїзду в громадському транспорті, права затримувати та доставляти правопорушника до міліції, що, згідно із чинним законодавством, може здійснюватись лише спільно з працівниками міліції.

Відомо, що в 1990 році в Україні існувало понад 37 тисяч добровільних дружин і 132 асоціації ДНД (4,5 млн осіб), що утримувалися за кошти підприємств та організацій [11, с. 110]. Порівняймо: Закон України «Про чисельність Збройних Сил України на 2012 рік» передбачає чисельність армії на рівні 184 тисяч військовослужбовців.

Тобто з точки зору прав та обов'язків Закон України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» надав відповідним утворенням фактично ті ж можливості, що були закріплені й у радянський період. Основна різниця, що зумовлює неоднакову їх ефективність, полягає в постійній підтримці, яку здійснювала радянська держава (надання приміщень, меблів, засобів зв'язку, транспорту), і в тому, що вони діяли при комсомольських, партійних і профсоюзних відділеннях, які знаходилися в кожному закладі (ВУЗ, підприємство, організація тощо). Це дозволяло створювати належні матеріально-технічні умови та забезпечували певну ідейність цієї роботи, без яких нині важко залучати громадян до переважно безоплатної діяльності з охорони правопорядку, яка пов'язана з ризиком. Після переходу до ринкових відносин і процесів приватизації приватні власники, зрозуміло, виявилися не зацікавленими в утриманні ДНД, які створювалися переважно при підприємствах. І тому в сучасних ринкових умовах ідея відродження радянської системи охорони громадського порядку через об'єктивні причини та відсутність реальної мотивації в підприємств і в громадян видається малоімовірною.

У пострадянських республіках також не вдалося відродити повною мірою цей інститут. Наприклад, у Російській Федерації досі не має федерального закону про участь громадян в охороні громадського порядку, проте на території країни діють локальні нормативно правові акти, наприклад Закон міста Москви «Про Московську міську народну дружину» № 36 від 26.06.2002 року. Через надання права на безкоштовний проїзд у місті дружинниками переважно стають пенсіонери. У Республіці Білорусь законодавство щодо громадських формувань більш розвинене: діють Закон Республіки Білорусь «Про участь громадян в охороні правопорядку», Закон Республіки Білорусь «Примірне положення про добровільну дружину» та «Типове положення про порядок оформлення та діяльності позаштатних співробітників правоохоронних органів, органів і підрозділів із надзвичайних ситуацій, органів прикордонної служби Республіки Білорусь» (затверджені постановою Ради Міністрів Республіки Білорусь). Окремо регламентується діяльність добровільних пожежних дружин Постановою Кабінету Міністрів Республіки Білорусь «Про добровільні пожежні дружини на підприємствах, в установах і організаціях». В управлінні охорони правопорядку й профілактики ГУВС Мінміськвиконкому стверджують, що дружинники в Мінську з початку 2012 року допомогли виявити 429 адміністративних правопорушень. Нині в охороні правопорядку в Мінську бере участь 136 добровільних дружин, із них 82 – виробничі, 54 – територіальні. Загальна кількість дружинників у столиці – 4 518 осіб. Такі громадські формування правоохоронної спрямованості організовано майже в усіх вузах Мінська. Так, у

49 навчальних закладах функціонують добровільні дружини із загальною кількістю дружинників 1 264 особи [16].

У деяких західних, мусульманських, а також азіатських країнах діє «поліція моралі» у вигляді окремих підрозділів поліції та у вигляді спеціальних громадських формувань [12]. Компетенція та завдання таких утворень різні й залежать від країни: нагляд за дотриманням норм шаріату, боротьба з проституцією, алкоголізмом, засміченням вулиць тощо.

У Великобританії під час проведення масових заходів або великомасштабних операцій із розшуку злочинців або зниклих людей, коли виникає необхідність посилення регулярних поліцейських сил, до виконання обов'язків з охорони громадського порядку залучаються добровільні помічники поліції. У багатьох графствах і містах Великобританії існує інститут спеціальних констеблів, які виконують обов'язки зі сприяння регулярним силам поліції. На них поширюються права та обов'язки регулярних поліцейських. Вони несуть службу у вільний від своєї основної роботи час та отримують за це погодинну оплату. Добровільні помічники використовуються переважно за місцем проживання. Очевидно, це позитивно впливає на їхню активність, оскільки сприяє реалізації особистої зацікавленості в забезпеченні правопорядку.

З 1963 року у ФРН діє добровільна поліцейська служба. Добровольці після перевірки на придатність виконання поліцейських завдань і навчання зараховуються до регулярної поліції в постах чисельністю від 10 до 15 осіб. Після двотижневого проходження курсу початкової підготовки їх залучають до виконання обов'язків з охорони порядку переважно під час проведення масових заходів, для пошуку людей, а також у випадках виникнення необхідності посилення регулярних поліцейських формувань. За несення служби виплачується грошова винагорода, причому за участь у роботі понад чотири години нараховується надбавка.

У США практикується програма громадян-волонтерів. Вони виконують різні обов'язки, включаючи допомогу розшуковому персоналу, патрульній службі, виконання секретарських та адміністративних функцій, також надають допомогу співробітникам відділу відносин із громадськістю в різних громадських і молодіжних програмах. Жителі мікрорайону, які продемонстрували бажання взяти активну участь у підтриманні порядку серед жителів свого мікрорайону, можуть подати заяву, щоб стати волонтерами в патрулі. Вони їздять у спеціально помічених автомобілях і патрулюють мікрорайон, спостерігаючи за підозрілими особами, або за тим, що становить ризик для безпеки, намагаються надавати допомогу в запобіганні та знищенні настінних малюнків і виконують інші безпечні патрульні функції [14; 16].

У Російській Федерації цікавою виглядає практика створення козацьких дружин. Козачі дружини стали вперше залучатися для підтримки порядку на Кубані. Їхня діяльність поки що виглядає неоднозначною, а фінансування цих утворень здійснюється з бюджету Краснодарського краю, забезпечуючи зарплату на рівні працівника патрульно-постової служби, що наближає їх до держслужбовців, а не власне дружини як громадського об'єднання.

Ця практика виглядає цікавою для України з огляду на існування великої кількості козацьких громадських організацій у нашій країні, які зараз діють переваж-

но з метою відродження козацьких цінностей, вшановуючи пам'ять українського козацтва. Хоча, зрозуміло, законодавство України не забороняє створити громадське формування з охорони громадського порядку, що буде враховувати козацький спосіб життя. Наприклад, в м. Славути (Хмельницької області) діє громадське формування з охорони громадського порядку «Славуцький курінь», що нараховує 180 чоловік, до його складу входять представники Славуцької паланки «Козацтво Запорозьке». Протягом 2011 року за участю членів громадського формування «Славуцький курінь» було розкрито 24 злочини, виявлено та задокументовано 53 адміністративні правопорушення [15]. Такі об'єднання особливо доцільно стимулювати в невеликих містах та селах. Адже зараз, як відомо, у селах, які часом знаходяться в десятках кілометрів одне від одного, один дільничний може обслуговувати одразу декілька населених пунктів.

Перспективною є ідея залучення студентів та курсантів навчальних закладів, що займаються підготовкою кадрів працівників міліції, як громадських помічників міліції та членів відповідних студентських дружин при закладах. Адже в радянські часи дружина розглядалася також і як інститут початкової підготовки кадрів міліції. Це дозволить наблизити навчальний процес до практики й сприятиме формуванню студента-випускника, який буде готовий одразу виконувати роботу в міліції, адже ці студенти матимуть змогу спільно з працівниками міліції виходити на патрулювання, складати протоколи про адміністративні правопорушення, затримувати правопорушників, допомагати охороняти порядок під час масових заходів тощо.

Донедавна в Україні була на законодавчому рівні передбачена ще одна форма залучення громадськості до охорони громадського порядку на індивідуальній основі. Йдеться про залучення на добровільних та громадських засадах позаштатних працівників правоохоронних органів, що виконували функції правоохорони, не будучи штатними співробітниками правоохоронних органів. Існували відповідні накази МВС «Про затвердження Інструкції про організацію роботи позаштатних дільничних інспекторів міліції» № 19 від 6.01.1994 року та «Про організацію роботи позаштатних співробітників Державтоінспекції» від 20.08.1993 року. Згодом ці підзаконні акти втратили чинність, і на сьогоднішній день Наказ МВС України «Про затвердження Положення про службу дільничних інспекторів міліції в системі Міністерства внутрішніх справ України» від 11.11.2010 року визначає лише таку форму залучення громадськості, як громадський помічник.

Статус позаштатних працівників МВС та громадських помічників дещо відрізняється. Так, громадськими помічниками дільничних інспекторів міліції можуть бути лише члени громадських формувань з охорони громадського порядку, які позитивно характеризуються за місцем роботи, навчання та проживання, здатні за своїми діловими й моральними якостями виконувати поставлені перед ними завдання, виявили бажання до співпраці з органами внутрішніх справ та рекомендовані загальними зборами громадських формувань з охорони громадського порядку. Тобто ними є члени громадського формування з охорони правопорядку, які на громадських засадах надають допомогу й сприяють дільничним інспекторам міліції в здійсненні заходів щодо охорони громадського порядку, боротьби із злочинністю, профілактики скоєння правопорушень, у тому числі особами, які перебувають

на обліку органів внутрішніх справ, вирішення інших завдань. До позаштатних дільничних інспекторів міліції вимоги щодо обов'язкового членства в громадській організації з охорони громадського порядку не висувалися, і вони фактично були повноцінними дільничними інспекторами, які входили до структурного підрозділу міліції громадської безпеки.

Висновки. У сучасних умовах постійного росту кількості правопорушень кожна держава зацікавлена в активному залученні громадськості до охорони громадського порядку. Значних успіхів в цій сфері досяг СРСР. За деякими оцінками в 1990 році в Україні нараховувалося близько 4,5 млн народних дружинників. Подібна масовість участі громадян пояснюється існуванням подібних утворень при підприємствах, установах організаціях державної форми власності. Держава повністю забезпечувала їхню діяльність, матеріально-технічне забезпечення, надавала пільги членам трудового колективу, які брали участь в охороні громадського порядку. З переходом до ринкових умов та з урахуванням процесів приватизації приватні підприємці виявились не зацікавленими в утриманні народних дружин. Повернення до ідеї участі громадян в охороні громадського порядку відбулося з прийняттям Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку та державного кордону» в 2000 році та низки підзаконних актів, що створили відповідну законодавчу базу. Незважаючи на це, відсутність державної підтримки та громадської свідомості громадян зумовлюють недостатню ефективність таких утворень. Вважаємо перспективною ідею залучення студентів та курсантів навчальних закладів, які займаються підготовкою кадрів працівників міліції, як громадських помічників міліції та членів відповідних студентських дружин при навчальних закладах, оскільки в радянські часи дружина розглядалася і як інститут початкової підготовки кадрів міліції.

Література

1. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону : Закон України від 22.06.2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1835-14>.
2. Про органи самоорганізації населення : Закон України від 11.07.2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2625-14>.
3. Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>.
4. Про додаткові заходи щодо поліпшення діяльності органів внутрішніх справ та громадських формувань з охорони громадського порядку : Указ Президента України від 16.06.1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/650/99>.
5. Про затвердження типового статуту громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону : Постанова Кабінету Міністрів України від 20.12.2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1872-2000-п>.
6. Про затвердження Положення про службу дільничних інспекторів міліції в системі Міністерства внутрішніх справ України : Наказ МВС від 11.11.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1219-10>.
7. Про затвердження Інструкції про організацію роботи позаштатних дільничних інспекторів міліції : Наказ МВС від 6.01.1994 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0019-94>.
8. Про організацію роботи позаштатних співробітників Державтоінспекції : Наказ МВС від 20.08.1993 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0128-93>.

9. Про основні обов'язки і права народних дружин по охороні громадського порядку : Указ Президії ВР СРСР від 20.05.1974 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/P746007.html.
10. О московской городской народной дружине : Закон города Москвы от 26.06.2002 г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.uvao.ru/uvao/ru/ryazanskiy_your_security/o_126769
11. Енциклопедія сучасної України : у 14 т. / ред. рада : І.М. Дзюба (співгол.), А.І. Жуковський (співгол.), М.Г. Железняк (відпов. сек.) та ін. – К. : Ін-т енциклопедичних досліджень НАН України, 2008– . – Т. 8. – 2008. – 715 с.
12. Дерюжинский В.Ф. Полицейское право : [пособие для студентов] / В.Ф. Дерюжинский. – СПб. : Сенатская типография, 1903. – 130 с.
13. Загальна теорія держави і права : [підручник] / [М.В. Цвік, В.Д. Ткаченко, Л.Л. Богачова та ін.] ; за ред. М.В. Цвіка, В.Д. Ткаченка, О.В. Петришина. – Х. : Право, 2002. – 432 с.
14. Майоров В.И. Организация деятельности по охране общественного порядка в США, странах Европы и России : [учебное пособие] / В.И. Майоров. – Челябинск : Полиграф-Мастер, 2003. – 50 с.
15. На Славучині правоохоронцям активно допомагають члени громадських формувань [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mia.km.ua/arc/archivof/2012/06/07-06-12.html>.
16. Столичные дружинники на страже порядка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.brsm.by/ru/news/main?id=3828>.

Анотація

Юрко С. С. Участь громадян в охороні громадського порядку: проблеми та перспективи. – Стаття.

У статті розглянуто основні форми участі громадян в охороні громадського порядку та державного кордону, їхнє правове регулювання, стан та напрями вдосконалення. Проаналізовано практику залучення громадян до участі в охороні громадського порядку в зарубіжних країнах: Росії, Білорусії, Великобританії, США, Німеччині. Досліджено діяльність та правове регулювання добровільних народних дружин у СРСР, а також проблематику відтворення радянської моделі народних дружин у сучасних ринкових умовах.

Ключові слова: добровільна народна дружина, громадське об'єднання з охорони громадського порядку та державного кордону, громадський помічник правоохоронного органу, позаштатний працівник правоохоронного органу, волонтер, спеціальний констебль.

Аннотация

Юрко С. С. Участие граждан в охране общественного порядка: проблемы и перспективы. – Статья.

В статье рассмотрены основные формы участия граждан в охране общественного порядка и государственной границы, их правовое регулирование, состояние и направления совершенствования. Проанализирована практика привлечения граждан к участию в охране общественного порядка в зарубежных странах: России, Белоруссии, Великобритании, США, Германии. Исследована деятельность и правовое регулирование добровольных народных дружин в СССР, а также проблематику воссоздания советской модели народных дружин в современных рыночных условиях.

Ключевые слова: добровольная народная дружина, общественное объединение по охране общественного порядка и государственной границы, общественный помощник правоохранительного органа, внештатный работник правоохранительного органа, волонтер, специальный констебль.

Summary

Yurko S. S. Citizens' participation in protection of public order and state boarder: problems and prospects. – Article.

The article reveals basic forms of citizens' participation in protection of public order and state boarder, it's legal regulation, status and improvement directions. Practice of enrolling citizens' participation in public order protection in foreign countries: Russia, Belarus, Great Britain, the USA, Germany has been analyzed. Activity and legal regulation of civilian patrols in the USSR and problems of reconstruction the Soviet model of civilian patrols in current market conditions have been examined.

Key words: civilian patrols, civil association of public order and state border, civil assistant of law enforcement agency, freelance law enforcement officer, volunteer, special constable.